

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมถึงประมาณร้อยละ 62.07 ของประชากรทั้งประเทศนอกนั้นอีกประมาณร้อยละ 37.93 ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2535) การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมาได้มุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรกรรมเป็นหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่เน้นการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมได้เริ่มเห็นอย่างชัดเจนนับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา จากการพัฒนาดังกล่าวได้ส่งผลให้ประชากรในภาคเกษตรกรรมลดลงจึงจะเห็นได้จากสถิติในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2509 - 2514) มีประชากรที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 72.51 ของประชากรทั้งประเทศ สัดส่วนการประกอบอาชีพดังกล่าวได้ลดลงมาเป็นร้อยละ 66.29 เมื่อตอนสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) และสัดส่วนดังกล่าวนี้ยังได้ลดลงมาอีกเป็นร้อยละ 63.87 และร้อยละ 62.07 ของประชากรทั้งประเทศเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ตามลำดับ (กองนโยบายและแผนพัฒนาเกษตร, 2534 และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2535) เมื่อพิจารณาถึงประชากรที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมเป็นรายภาคในปี พ.ศ. 2532 แล้วพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมมากที่สุดประมาณร้อยละ 87.80 ของผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 75.40, 64.90 และ 52.00 ของผู้ที่อยู่ในวัยทำงานตามลำดับ ส่วนในเขตกรุงเทพ ฯ นั้นมีประชากรที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมน้อยที่สุดคือมีเพียงประมาณร้อยละ 1.90 ของผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2532) แม้ว่าการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมามีจุดมุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรกรรมหรือภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักก็ตามแต่โดยข้อเท็จจริงประชากรส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งอยู่ในภาคเกษตรกรรม และอยู่ในส่วนภูมิภาคยังมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างยากจน เมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวของภาคเกษตรกรรมโดยเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 นั้นจะพบว่าอัตราการขยายตัวประมาณร้อยละ 3.4 ในขณะที่อัตราการขยายตัวของภาคเกษตรกรรมเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 12.1 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการกำหนดเป้าหมายการขยายตัวของภาคเกษตรกรรมในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 พบว่าได้กำหนดเป้าหมายอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคเกษตรกรรมไว้เพียงร้อยละ 3.4 ในขณะที่ได้กำหนดเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคเกษตรกรรมไว้สูงถึงร้อยละ 8.6 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535) การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศในปัจจุบันยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้นไปกว่าเดิมเลยเมื่อเทียบกับการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ที่ผ่านมา และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ก็เช่นเดียวกันภาคเกษตรกรรมก็ยังคงเป็นภาคที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญมากกว่าภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ดังตารางที่ 1.1

การปลูกข้าวเป็นภาคการผลิตที่สำคัญสาขาหนึ่งของภาคเกษตรกรรมจึงจะเห็นได้จากมูลค่าของการปลูกรวมและผลิตภัณฑ์ซึ่งมีประมาณ 32.98 พันล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16.68 ของมูลค่าผลิตผลรวมจากภาคเกษตรกรรมทั้งหมดในปี พ.ศ.2529 มูลค่าดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นเป็น 50.67 พันล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 22.89 ของมูลค่าผลิตผล

ตารางที่ 1.1 แสดงเป้าหมายหลักการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539)

	ผลการพัฒนาในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 6 (2530 - 2534)	เป้าหมายแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539)
การขยายตัวทางเศรษฐกิจ (% ต่อปีในราคาคงที่)	10.5	8.2
1. ภาคเกษตร	3.4	3.4
2. ภาคนอกเกษตร	12.1	8.6
- อุตสาหกรรม	13.7	9.5
- การก่อสร้าง	18.7	8.9
- บริการและอื่น ๆ	11.0	8.1

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รวมจากภาคเกษตรกรรมทั้งหมดในปี พ.ศ. 2533 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับผลผลิตรวมในประเทศ (gross domestic product : GDP) จะเห็นได้ว่ามูลค่าผลผลิต ผลิตภัณฑ์เป็นร้อยละ 1.81 ของ GDP ในปี พ.ศ. 2533 และสัดส่วนดังกล่าวได้ลดลงเหลือร้อยละ 1.56 ในปี พ.ศ. 2535 การที่สัดส่วนของมูลค่าผลผลิตผลิตภัณฑ์ต่อ GDP ที่ลดลงนั้นสาเหตุเนื่องมาจากการขยายตัวของภาคนอกเกษตรกรรมที่มีอัตราการเพิ่มสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเกษตรกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535)

การผลิตสุกรเป็นสาขาการผลิตย่อยสาขาหนึ่งของการผลิตปศุสัตว์ คงจะเห็นได้จากมูลค่าการผลิตสุกรในปี พ.ศ. 2529 มีเพียงประมาณ 8.8 พันล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 26.68 ของมูลค่าผลผลิตปศุสัตว์ทั้งหมด มูลค่าการผลิตดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นเป็น 16.50 พันล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 57.73 มูลค่าผลผลิตปศุสัตว์ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 มูลค่าการผลิตสุกรได้ลดลงเหลือประมาณ 9.95 พันล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 19.64 ของมูลค่าผลผลิตปศุสัตว์ทั้งหมด สาเหตุที่มูลค่าการผลิตสุกรลดลงเนื่องมาจากในปี พ.ศ. 2533 ได้เกิดโรคระบาดในสุกร ทำให้ไม่สามารถผลิตสุกรได้มากตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2534) ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ปริมาณการผลิตสุกรก็ได้ลดลงจากเป้าหมายที่กำหนดไว้เช่นกัน ซึ่งมีสาเหตุเกิดจากการเกิดโรคระบาดซ้ำขึ้นมาอีก และได้ส่งผลกระทบต่อระดับราคาสุกรมีชีวิตในช่วงกลางปี พ.ศ. 2534 ถึงกลางปี พ.ศ. 2535 มีระดับราคาสูงมากเป็นประวัติการณ์ประมาณ 37 - 38 บาทต่อกิโลกรัม และได้ส่งผลให้ระดับราคาขายปลีกสุกรเนื้อแดงในท้องตลาดเพิ่มสูงขึ้นเป็น 72 - 75 บาทต่อกิโลกรัม (กรมการค้าภายใน, 2535) ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2534 รัฐบาลไทยได้ใช้นโยบายเปิดการนำเข้าสุกรมีชีวิตจากประเทศมาเลเซีย โดยที่รัฐบาลมีข้อสมมุติฐานว่าการผลิตสุกรภายในประเทศมีการผูกขาด

จากบริษัทผู้เลี้ยงสุกรขนาดใหญ่จำนวน 2-3 บริษัท การที่รัฐบาลได้ใช้นโยบายดังกล่าวจึงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลหลายฝ่ายค่อนข้างมาก ว่าเป็นนโยบายที่นอกจากจะไม่ช่วยส่งเสริมการเลี้ยงสุกรภายในประเทศแล้วยังเป็นการทำลายเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรด้วยซ้ำไป เมื่อระดับราคาสุกรมีชีวิตเพิ่มสูงมากเป็นประวัติการณ์ถึงขั้นสูงใจให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรหันกลับมาเลี้ยงสุกรกันเพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลให้มีปริมาณสุกรเข้าสู่ท้องตลาดในช่วงปลายปี พ.ศ. 2535 ถึงต้นปี พ.ศ. 2536 เพิ่มมากขึ้นจนเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศ และส่งผลให้ระดับราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำลงมาเหลือแค่ 20-21 บาทต่อกิโลกรัม และทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรโดยทั่วไปทั้งรายย่อยและรายใหญ่ต่างก็ประสบกับปัญหาการขาดทุนกันเสียเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกันระดับราคาขายปลีกสุกรเนื้อแดงก็ได้ลดลงมาบ้าง แต่ก็เป็นอัตราส่วนที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการลดลงของระดับราคาสุกรมีชีวิต กล่าวคือระดับราคาขายปลีกสุกรเนื้อแดงได้ลดลงจาก 72-75 บาทต่อกิโลกรัมเป็น 60-62 บาทต่อกิโลกรัม หรือคิดเป็นอัตราส่วนที่ลดลงร้อยละ 17 ในขณะที่ระดับราคาสุกรมีชีวิตได้ลดลงจาก 37-38 บาทต่อกิโลกรัมเป็น 20-21 บาทต่อกิโลกรัม หรือคิดเป็นอัตราส่วนที่ลดลงมากถึงร้อยละ 45.33 (กรมการค้าภายใน, 2535) เมื่อพิจารณาถึงอัตราส่วนที่ลดลงของระดับราคาที่แตกต่างกันจะเห็นได้ว่าผลประโยชน์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาจะตกอยู่กับกลุ่มผู้ค้าเนื้อสุกรเสียเป็นส่วนใหญ่ ในด้านกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรส่วนมากมักจะเสียผลประโยชน์ เพราะต้องขายสุกรมีชีวิตในระดับราคาที่ค่อนข้างต่ำกว่าระดับของต้นทุนการผลิต ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผู้บริโภคเนื้อสุกรก็จะเสียผลประโยชน์ด้วยเช่นกันเพราะต้องทนแค้นกับการซื้อเนื้อสุกรมาบริโภคในระดับราคาที่ค่อนข้างสูงกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อเปรียบเทียบกับราคาสุกรมีชีวิตที่ลดต่ำลง

1.1 สภาพปัญหา

ปัญหาการผลิตสุกรภายในประเทศที่ผ่านมาในอดีตได้แก่ ปัญหาความผันผวนทางด้านราคา ปัญหาโรคปากและเท้าเปื่อย ปัญหาความไม่สอดคล้องกันระหว่างปริมาณการผลิตกับปริมาณความต้องการบริโภคภายในประเทศ ปัญหาวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยที่ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ ปัญหาโครงสร้างตลาดการผลิตสุกรและตลาดเนื้อสุกรชำแหละ ปัญหาต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง และปัญหาอื่นๆ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันอยู่ตลอดเวลา และปัญหาความผันผวนทางด้านราคาสุกรมีชีวิตส่วนใหญ่จะเป็นไปตามทฤษฎีใยแมงมุม (cobweb theorem) กล่าวคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่จะใช้ราคาสุกรมีชีวิตในปีที่ผ่านมาเป็นตัวกำหนดการผลิตสุกรของคนอื่น เมื่อราคาสุกรมีชีวิตในปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับสูงพอมาในปีนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ต่างก็จะพากันเลี้ยงสุกรเพิ่มมากขึ้นส่งผลทำให้ปริมาณสุกรเข้าสู่ท้องตลาดในปริมาณที่มากกว่าราคาสุกรมีชีวิตก็จะตกต่ำลงมา เกษตรกรส่วนใหญ่ก็จะประสบกับการขาดทุนและถึงกับต้องเลิกเลี้ยงสุกรไประยะหนึ่ง จึงทำให้มีปริมาณสุกรเข้าสู่ท้องตลาดลดน้อยลงส่งผลให้ระดับราคาสุกรมีชีวิตเพิ่มสูงขึ้นและจะสูงใจให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรหันกลับมาเลี้ยงสุกรกันเพิ่มมากขึ้น ในที่สุดราคาสุกรมีชีวิตก็จะตกต่ำลงไปอีกเป็นเช่นนี้เรื่อยไปจนกลายเป็นวัฏจักรราคาสุกร ในด้านโรคปากและเท้าเปื่อยนั้นเป็นปัญหาใหญ่สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั่วไปเนื่องจากประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน โรคนี้จึงระบาดได้ง่ายและปัญหาด้านการผลิตวัคซีนป้องกันโรคดังกล่าวที่มีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ ปัญหาโรคปากและเท้าเปื่อยของสุกร ได้กระทบต่อการส่งออกสุกรไปยังต่างประเทศ กล่าวคือหากปีใดการผลิตสุกรมีมากจนเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศปัญหาราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำก็ย่อมตามมา การแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการส่งออกสุกรไปยังจำหน่ายยังต่างประเทศก็ไม่สามารถกระทำได้เพราะต่างประเทศมีข้อจำกัดเกี่ยวกับโรคปากและเท้าเปื่อยซึ่งประเทศไทย

ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ การที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นเขตปลอดโรคปากและเท้าเปื่อยนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากมาก ดังนั้นการที่จะหวังพึ่งการส่งออกสุกรมีชีวิตออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาราคาสุกรมีชีวิตจึงไม่สามารถที่จะกระทำได้ในระยะเวลาอันสั้น ส่วนปัญหาด้านการผลิตที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการบริโภคภายในประเทศก็เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องมาจากปัญหาทางด้านราคา โดยที่ถ้าช่วงใดสุกรมีปริมาณเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศก็จะส่งผลให้ราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำลงเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดทุนและเลิกเลี้ยงสุกรไปในที่สุด หลังจากที่เกษตรกรส่วนใหญ่เลิกเลี้ยงสุกรก็จะเกิดปัญหาปริมาณการผลิตสุกรมีไม่เพียงพอกับความความต้องการบริโภคภายในประเทศ และราคาสุกรมีชีวิตก็จะขยับตัวสูงขึ้นเมื่อผู้ผลิตสุกรส่วนใหญ่ที่เลิกเลี้ยงสุกรไปเมื่อเห็นว่าราคาสุกรมีชีวิตสูงขึ้นก็จะพากันหันกลับมาเลี้ยงสุกรกันเพิ่มมากขึ้นเป็นชนวนเรื่อยไป

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2535 ถึงต้นปี พ.ศ. 2536 เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั่วประเทศต่างก็ประสบกับปัญหาราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำ ซึ่งปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดสภาวะราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำก็คือปัญหาด้านปริมาณการผลิตที่มีมากกว่าปริมาณความต้องการบริโภคภายในประเทศซึ่งมีสาเหตุมาจาก (วิวัฒน์ งามคำรงค์, 2536)

1.1.1 แรงจูงใจจากสภาวะราคาสุกรมีชีวิตที่ตลาดตลอดในช่วงปี พ.ศ. 2534 ถึงกลางปี พ.ศ. 2535 ทำให้มีการขยายการผลิตมากขึ้น โดยที่ไม่ทราบจำนวนแน่นอนของการเพิ่มสุกรจึงส่งผลให้ปริมาณการผลิตสุกรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

1.1.2 การบริโภคเนื้อสุกรมีปริมาณลดลง เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจถดถอย เทศกาลกินเจที่ผ่านมามีในปลายปี พ.ศ. 2535 และมีอาหารทดแทนจากแหล่งอื่นที่มีราคาถูกกว่าเช่น ไข่ เนื้อไก่ จึงทำให้การบริโภคเนื้อสุกรลดลง

1.1.3 ในช่วงเวลาดังกล่าวมีการเร่งจำหน่ายสุกรมีชีวิตออกสู่ท้องตลาดเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เนื่องจาก

1.1.3.1 เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรไม่มีความมั่นใจในอาชีพ เมื่อสุกรมีชีวิตมีราคาดีรัฐบาลส่วนใหญ่ที่ผ่านมาก็จะเข้ามาควบคุมราคา และมีการตั้งเนื้อสุกรแช่แข็งจากต่างประเทศเข้ามาเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการในการทำผลิตภัณฑ์

1.1.3.2 สภาวะเศรษฐกิจของไทยโดยทั่วไปในช่วงเวลาที่ผ่านมามีไม่ค้ำที่ควร ทำให้ราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำและประกอบกับการบริโภคเนื้อสุกรมีปริมาณลดลง จึงทำให้ผู้เลี้ยงสุกรต่างก็รีบขายสุกรมีชีวิตออกจำหน่ายทันทีว่าขายวันนี้ดีกว่าขายพรุ่งนี้ และมีผลทำให้ราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำลงอย่างมากและรวดเร็ว

1.1.3.3 เกิดโรคระบาดเช่น โรคปากและเท้าเปื่อยจึงทำให้ต้องรีบจำหน่ายสุกรออกอย่างรวดเร็วก่อนที่จะมีความเสียหายเกิดขึ้น

ปัญหาราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ผู้เลี้ยงสุกรในพื้นที่ดังกล่าวต่างก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในระดับประเทศ และมีสาเหตุของปัญหาเช่นเดียวกันกับส่วนใหญ่ในประเทศ (อาคม กาญจนประโชติ, 2536) ปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสุกรภายในประเทศที่มีต้นทุนค่อนข้างสูง จากการศึกษาลำพูนพบว่าต้นทุนการผลิตสุกรจะขึ้นอยู่กับค่าอาหารร้อยละ 62.60 ค่าพันธุ์สุกรร้อยละ 31.30 ที่เหลือนอกนั้นร้อยละ 6.10 เป็นต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (นพดล พิระเสถียร และฐภักดิ์ อุรัมภรณ์, 2534) จากรายงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพบว่าต้นทุนการผลิตสุกรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 - 2535 เป็นดังแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 แสดงต้นทุนการผลิตสุกรเฉลี่ยปี พ.ศ. 2533 - 2535

(หน่วย : บาท/ก.ก.)

เดือน \ พ.ศ.	2533	2534	2535
มกราคม	24.68	21.51	25.88
กุมภาพันธ์	24.46	21.70	25.85
มีนาคม	23.93	21.87	25.59
เมษายน	23.83	21.87	25.52
พฤษภาคม	23.64	22.01	25.70
มิถุนายน	23.27	22.25	26.72
กรกฎาคม	22.85	22.42	27.06
สิงหาคม	21.49	22.70	28.12
กันยายน	21.21	24.79	28.76
ตุลาคม	22.53	25.22	29.62
พฤศจิกายน	22.99	25.56	29.58
ธันวาคม	21.51	25.63	29.34

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

จากตารางที่ 1.2 จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตสุกรเฉลี่ยที่ศึกษาโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 - 2535 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าระดับราคาวัตถุดิบที่นำมาใช้เป็นอาหารสุกรเพิ่มสูงขึ้นและระดับราคาของสินค้าอื่น ๆ ที่นำมาเป็นต้นทุนในการผลิตสุกรมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น ส่วนต้นทุนในการผลิตสุกรในเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนเท่าที่ผ่านมาซึ่งไม่มีผู้ใดศึกษาและวิจัยมาก่อน ทำให้ไม่สามารถทราบได้เลยว่าต้นทุนการผลิตสุกรในเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนเป็นอย่างไร

จากสภาพและปัญหาการผลิตสุกรของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา พบว่ายังไม่มีการวิจัยใดที่จะให้คำตอบเกี่ยวกับโครงสร้างการตลาดสุกรมีชีวิตได้ว่า โครงสร้างดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นแบบใด และมีพฤติกรรมที่ปรากฏในท้องตลาดเป็นอย่างไร ในสภาพและปัญหาที่คล้ายคลึงกันดังกล่าวข้างต้นนั้นก็เกิดขึ้นกับการตลาดสุกรในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน กล่าวคือยังไม่มีใครหรืองานวิจัยใดที่จะสามารถให้คำตอบได้ว่า สภาพและโครงสร้างการตลาดสุกรมีชีวิตในเขตพื้นที่ 2 จังหวัดดังกล่าวนี้เป็นแบบใด ตลอดจนมีพฤติกรรมและผลการดำเนินการตลาดสุกรมีชีวิตที่ปรากฏในท้องตลาดเป็นอย่างไร จากคำถามที่ยังหาคำตอบไม่ได้ในขณะนี้จึงนำไปสู่วัตถุประสงค์ของปัญหาอย่างไม่มีความสิ้นสุด ซึ่งมักจะเริ่มจากผู้ผลิตสุกรประสบกับปัญหาการขาดทุนอันเนื่องมาจากระดับราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำเป็นผลทำให้ผู้ผลิตรายย่อยส่วนใหญ่ถึงกับต้องล้มเลิกการเลี้ยงสุกรไปในที่สุด แต่เมื่อระดับราคาสุกรมีชีวิตเพิ่มสูงขึ้นก็จะจูงใจให้ผู้ผลิตรายย่อยกลับมาเลี้ยงสุกรกันใหม่อีกและปริมาณสุกรก็จะเข้าสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้นจนในที่สุดระดับราคาสุกรมีชีวิตจะลดต่ำลงเป็นเช่นนี้เรื่อยไป

ส่วนด้านการตลาดเนื้อสุกรชำแหละของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือยังไม่มีใครหรืองานวิจัยใดที่จะสามารถให้คำตอบได้เลยว่า โครงสร้างตลาดเนื้อสุกรชำแหละมีลักษณะเป็นแบบใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่และลำพูนนั้นยังไม่เคยมีงานวิจัยใดศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินการด้านตลาดเนื้อสุกรชำแหละมาก่อนเลย เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับราคาเนื้อสุกรชำแหละและการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลได้เพราะไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาและไม่ทราบแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระในการซื้อเนื้อสุกรมาบริโภคในระดัปราคาที่ค่อนข้างสูงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าระดับราคาสุกรมีชีวิตจะสูงหรือต่ำก็ตาม

ค่านโยบายการแก้ไขปัญหาาราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำ หรือราคาเนื้อสุกรชำแหละไม่มีเสถียรภาพ และรวมไปถึงปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลไทยในช่วงที่ผ่านมายังไม่ชัดเจนนัก ส่วนใหญ่จะเน้นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หรือหวังผลการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นเท่านั้น ดังนั้นการที่จะทำให้ระดับราคาสุกรมีชีวิตมีเสถียรภาพและคุ้มกับการลงทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจึงเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้แล้วยังเป็นการยากอีกด้วยที่จะทำให้ระดับราคาเนื้อสุกรชำแหละมีเสถียรภาพหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ทำให้ผู้บริโภคไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้ามากจนเกินไป เนื่องจากรัฐบาลไม่มีเครื่องมือที่จะเข้าไปควบคุมหรือรักษาระดับราคาให้ขึ้นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นจึงก่อให้เกิดแนวคิดที่จะศึกษาถึงโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินการทางด้านตลาดสุกรทั้งตลาดสุกรมีชีวิตและตลาดเนื้อสุกรชำแหละในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ในการศึกษาครั้งนี้คาดว่าผลการศึกษาน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร และผู้บริโภคเนื้อสุกรทั่วไป และนอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดสุกรในเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดสุกรในพื้นที่ดังกล่าวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงต้นทุนการผลิตสุกรของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรกลุ่มต่างๆ จำนวน 4 กลุ่มในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ในปีการผลิต พ.ศ. 2536

1.2.2 เพื่อศึกษาโครงสร้างตลาดสุกรมีชีวิต และตลาดเนื้อสุกรชำแหละ และวิถีตลาดสุกรมีชีวิตในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ในปีการผลิต พ.ศ. 2536

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงส่วนเหลืออมการตลาดของการค้าสุกรมีชีวิตและการค้าเนื้อสุกรชำแหละ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ในปี พ.ศ. 2536

1.2.4 เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพทางด้านราคาของราคาสุกรที่ส่งผ่านในแต่ละขั้นตอนการตลาดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

1.2.5 เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของราคาสุกรมีชีวิตในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

1.8 ขอบข่ายการวิจัย

ในการศึกษาโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินการทางด้านตลาดสุกรในจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูนครั้งนี้จะแบ่งการศึกษาออกเป็นดังนี้

1.3.1 เป็นการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตสุกรของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร 4 กลุ่ม โดยสำรวจข้อมูลต้นทุนการผลิตสุกรในช่วงกลางปี พ.ศ. 2536 จากกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยจำนวน 80 ราย จากกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรจำนวน 15 ราย จากกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรที่มีฟาร์มขนาดกลางที่สามารถผสมอาหารเองได้จำนวน 10 ราย และจากกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรที่มีฟาร์มขนาดใหญ่จำนวน 8 ราย

1.3.2 ศึกษาโครงสร้างตลาดสุกรมีชีวิต โดยอาศัยข้อมูลจำนวนผู้เลี้ยงสุกรในปี พ.ศ. 2536 จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด 35,378 ราย และข้อมูลจำนวนผู้เลี้ยงสุกรในปี พ.ศ. 2536 จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำพูนทั้งหมด 8,114 ราย และในการศึกษาโครงสร้างตลาดเนื้อสุกรชำแหละ จะศึกษาเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่กับในเขตเทศบาลเมืองลำพูน โดยจะทำการสำรวจข้อมูลต้นทุนการผลิตสุกรในช่วงกลางปี พ.ศ. 2536 จากพ่อค้าเนื้อสุกรชำแหละในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จำนวน 147 ราย และสำรวจข้อมูลต้นทุนการผลิตในเขตเทศบาลเมืองลำพูนจำนวน 15 ราย ส่วนในการศึกษาวิถีการตลาดสุกรมีชีวิตจะทำการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ผู้จัดการบริษัทวี & พี เฟรชฟู้ดส์ และจากประชาชนชมรมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

1.3.3 ในการวิเคราะห์ส่วนเหลือการตลาดสุกรจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจต้นทุนการผลิตจากกลุ่มพ่อค้าเนื้อสุกรชำแหละจำนวน 58 ราย

1.3.4 ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางด้านราคาสุกรที่ส่งผ่านในแต่ละขั้นตอนการตลาด ศึกษาโดยอาศัยข้อมูลราคาสุกรตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2531 - เดือนกันยายน พ.ศ. 2536 จากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่

1.3.5 ในการศึกษาแนวโน้มราคาสุกรมีชีวิต จะศึกษาโดยอาศัยข้อมูลราคาสุกรตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2531 - เดือนกันยายน พ.ศ. 2536 จากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่